

14 2003

VAN ZOYS TOT SOEST

TIJDSCHRIFT VAN DE
"HISTORISCHE VERENIGING SOEST"

VAN ZOYS TOT SOEST / 24e jaargang nummer 2

Foto omslag: Het oude Raadhuis tijdens viering 900 jaar Soest.

Historische Vereniging Soest

Opgericht 8 mei 1980.

Bestuur:

Voorzitter : W.P. de Kam, Emmalaan 3 (035-5880048)
wim.de.kam@wolmail.nl

Secretaris : vacature

Penningmeester : P.Kuijpers, van Weestraat 84a (035-6013060)
pkuijpers@12move.nl

Overige leden : R.P. van Dorrestein, Kolonieweg 6a (035-6030234)
r.v.dorrestein@planet.nl

A.J. van den Dijssel, Irenelaan 7 (035-6017238)

R.H.M. van Hal, Spinet 47 (035-6020573)
rvanhal@wanadoo.nl

J.E.J. Hilhorst, Plasweg 57a (035-6018639)
johhilh@wanadoo.nl

Mevr. J.M. van de Poll, Reigerpad 54 (035-6017065)
jvdpoll@obsoest

W. Routers, Cimbaal 19 (035-6010169)
routers@wanadoo.nl

P. v.d. Weij, P.C. Hooftlaan 34 (035-6015779)
weijp@soest.nl

Redactiecommissie : J.E.J. Hilhorst

W.P. de Kam

W.C.J.M. Peters

Redactie-adres : Plasweg 57a, telefoon: 035 - 6018639

E-Mail: johhilh@wanadoo.nl

Homepage : www.soest.nl/hvs

Omslag : W. Routers

Grafische verzorging : Drukkerij Practicum BV, Torenstraat 22a, Soest

Alle rechten voorbehouden.

Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de Historische Vereniging Soest.

100 JAAR GELEDEN “HAALDE MEVROUW GROTHE EEN KUK OVER, EN HET GEHEELE DORP WAS VERLICHT”.

Joop Piekema

Op 18 december 1903 floepte in Soest voor 't eerst het elektrisch licht aan. Wat schreef de krant er over? We snuffelden voor u in “De Eembode”, Katholiek Nieuws- en advertentieblad voor Amersfoort en wijde omgeving.

Zaterdag 10 januari 1903

De commissie, door den gemeenteraad belast met het onderzoek welke verlichting voor deze gemeente het meest gewenscht is, nl gas- of electrisch licht, heeft thans haar rapport den Raad aangeboden, zoodat een beslissing spoedig zal volgen. Men verwacht, dat men tot gaslicht besluiten zal, temeer nu de gasleiding van Baarn reeds tot het paleis te Soestdijk genaderd is.

Zaterdag 17 januari 1903

Bij den Raad dezer gemeente is ingediend het rapport der onlangs door den Raad benoemde verlichtingscommissie. De commissie kwam tot de volgende conclusie:

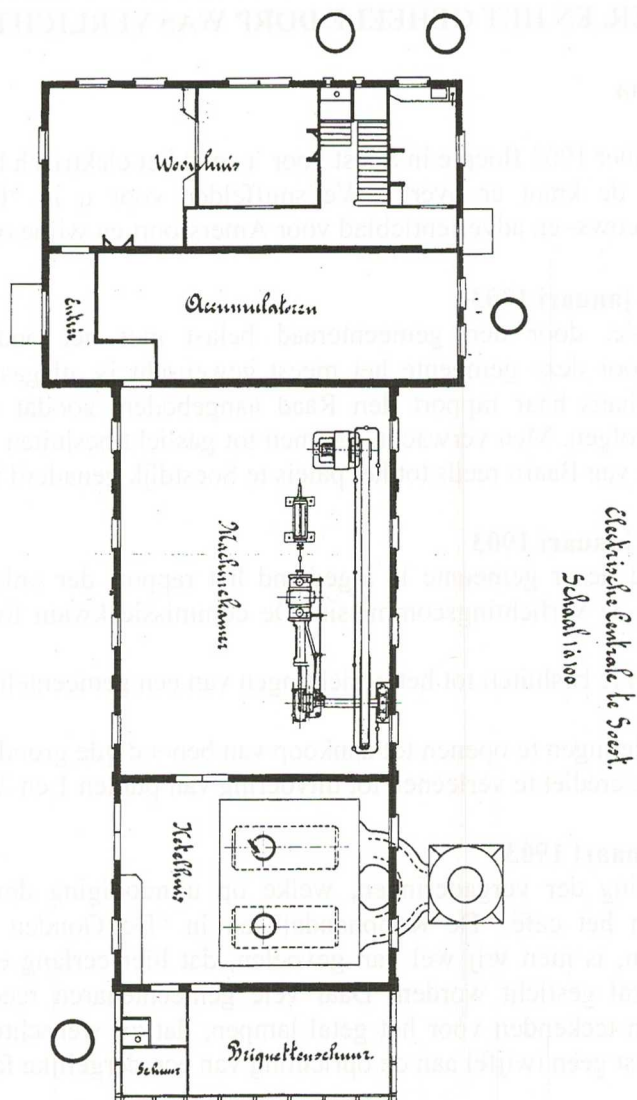
1. in beginsel te besluiten tot het oprichtingen van een gemeentelijke electrische centrale;
2. onderhandelingen te openen tot aankoop van benoodigde grond;
3. een blanco crediet te verleen tot uitvoering van punten 1 en 2.

Zaterdag 7 maart 1903

Naar aanleiding der vergaderingen, welke op uitnoodiging der verlichtingscommissie in het café “De Koophandel” en in “De Gouden Ploeg” alhier gehouden zijn, is men vrij wel van gevoelen, dat hier eerlang een electrische lichtfabriek zal gesticht worden. Daar vele gemeentenaren reeds staande de vergaderingen teekenden voor het getal lampen, dat zij wenschten te branden, beslaat er haast geen twijfel aan de oprichting van een dergelijke fabriek.

Zaterdag 4 april 1903

De gemeenteraad alhier heeft besloten tot het oprichten van een electrische centrale.

Plattegrond van de elektrische centrale te Soest. Van links naar rechts het woonhuis van de chef-machinist, de accumulatoren, de machinekamer en het ketelhuis. Links van de tekening loopt de Lange Brinkweg. In de woning van de machinist, thans Lange Brinkweg 65, is tegenwoordig gevestigd de Stichting Handwerk.

Zaterdag 16 mei 1903

De werkzaamheden bij de boring naar water, benodigd voor de op te richten Electriche Centrale, zijn afgelopen. Na afwisselend veen- en zandlagen te hebben aangetroffen, heeft men op eenige diepte van 22 M. water gevonden, welks kwaliteit met betrekking tot de bestemming (hoofdzakelijk ketelwater) bevredigend kan worden genoemd, aangezien 't slechts in vrij geringe mate ijzer en ammonia bevat.

Zaterdag 6 juni 1903

Op 15 Juni e.k. zullen de gebouwen van de Electriche Centrale alhier in het openbaar aanbesteed worden.

Zaterdag 20 juni 1903

J.L. Maandagmorgen had ten Raadhuize alhier, de opening plaats der inschrijvingsbiljetten voor de aanneming van de levering der gebouwen voor de op te richten electriche centrale, welke binnenkort aan den Brinkweg zal verrijzen. (N.B. In 1929 kwam hier het slachthuis; tegenwoordig is er gevestigd Medisch Centrum "De Lange Brink" aan Lange Brinkweg 63 A alsmede Stichting Handwerk op nr 65, JJP).

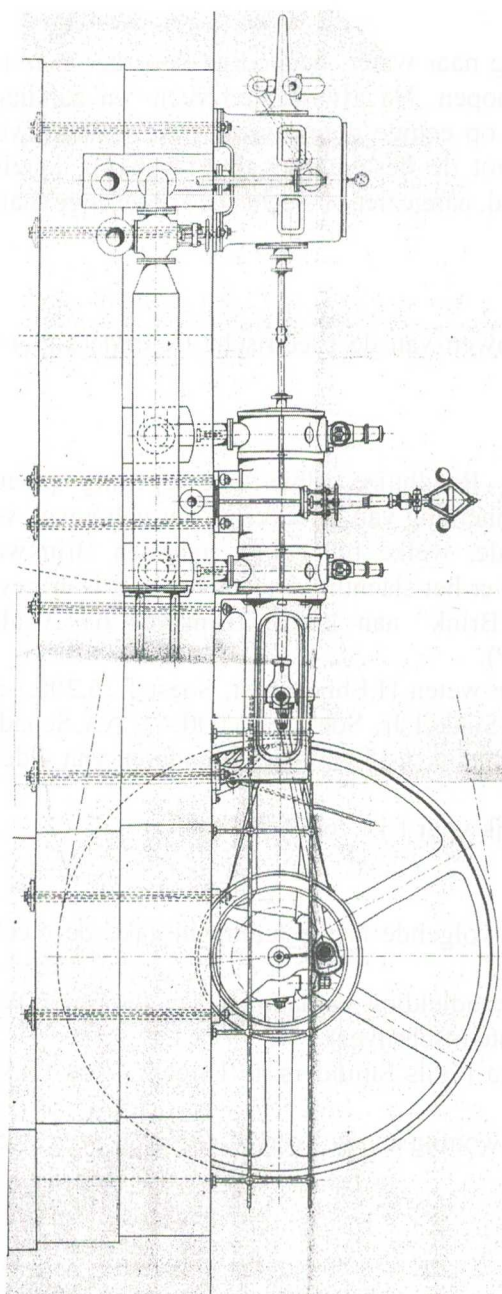
Ingekomen waren 25 biljetten, te weten H.Ebbenhorst, Soest f 16.200,--; Johs van Dijk, Soest, f 16.040,--; G.Sukkel Jr, Soest f 16.000,--; A.v.Schadewijk, Soest f 15.890,--; N.Swager, Soestdijk f 15.760,-- (de anderen van elders niet opgenomen JJP).

Gegund aan N.Swager te Soestdijk voor f 15.760,--.

Zaterdag 11 juli 1903

B. en W. van Soest hebben de volgende aanbesteding in zake de electriche centrale aldaar, gegund:

1. De electriche installatie, draadleiding en lampen aan de firma Wolf, te Maarssen, voor f 23.300,-- (laagste inschrijver).
2. De motoren enz aan de firma Louis Smulders, te Utrecht, voor f 13.200,-- (laagste inschrijver).
3. De gebouwen en machinistenwoning aan N.Swager, te Soest, voor f 15.700,- (voorlaatste inschrijver).

Stoommachine met Condensatie.

Cilinder Diameter = 240 millimeter.

Schaal 1:20

Zaterdag 7 november 1903

Tot chef-machinist der gemeentelijke Electriscbe Centrale alhier is benoemd de heer J. A. Houbolt, gepensioneerd machinist der Kon. Neder.Marine.

Door den Raad dezer gemeente werd de prijs voor electrische stroom bepaald op 30 cent per kilowatt. De prijs van electrische stroom voor beweegkracht zal later in overleg met de Commissie bepaald worden. De kosten van aanleg tot aan de uiterste grens van het aan te sluiten perceel worden door de gemeente gedragen.

Donderdag 24 december 1903

De gemeentelijke electrische centrale is 18 dezer op feestelijke wijze in gebruik genomen. In de ruime machinekamer waren de raadsleden, de ingenieur en de aannemers met hunne dames bijeengekomen. Door het dochttertje van den heer Kuiper, oudsten Wethouder, werd aan mevr. Loten van Doelen Grothe, echtgenoote van den Burgemeester, namens de raadsleden een fraai bouquet aangeboden. Daarna hield de burgemeester, mr. Loten van Doelen Grothe, de openingsrede en verklaarde ten slotte het gebouw voor den openbaren dienst geopend. Hierop haalde mevrouw Grothe een kruk over, en het geheele dorp was verlicht.

Op het raadhuis werd de eerewijn aangeboden, terwijl het Soester fanfare-corps in de schitterend verlichte muziektent een concert gaf.

Het werk is uitgevoerd onder toezicht van den ingenieur, den heer Nagtglas Versteeg, de electrische installatie is geleverd door den heer Wolff te Maarssen, de machines door den heer Louis Smulders te Utrecht en de gebouwen door de heeren Swager en Schadewijk te Soest.

Zaterdag 2 januari 1904

Baldadige handen zijn den eersten Kerstnacht op ergerlijke wijze aan het net der electrische centrale aan het werk geweest door in Soestdijk, ter hoogte van de villa Rustoord van den heer Stork een eind ijzerdraad op de geleidingen te gooien. (N.B. De inrichting voor zenuwlijders "Rustoord" was gevestigd op de plek van het latere bejaardencentrum Braamhage, waar nu de rotonde is aan de Burg. Grothestraat, JJP). Hierdoor hadden de draden onderling contact, met het gevolg dat de straatverlichting van den voedingspaal bij den Brinkweg door Soestdijk niet brandde. Verder is het booglampje bij 't hotel Trier stukgegooid.

De politie doet ijverige nasporingen en B. en W. meenen hierin aanleiding gevonden te hebben allen tegen dergelijke vernielingen en straatschenderijen ernstig te waarschuwen en de medewerking van het publiek te moeten inroepen

tot ontdekking der straatschenders, die tot een gevangenisstraf van twee jaar of een boete van f 300,-- kunnen worden veroordeeld.

Zaterdag 16 januari 1904

Ter tijdelijke vervanging van de booglampjes zijn thans gloeilampen in de straatverlichting aangebracht, opgehangen als de booglampen. Hoewel de lichtsterkte minder is, voldoen ze beter, daar we nu tenminste op geregeld branden staat kunnen maken, wat met de andere lampen niet het geval was. Deze zijn thans weer naar de fabriek opgezonden om nog nagezien te worden.

Zaterdag 30 januari 1904

De constructie van lilliput booglampen laat nog steeds te wensen over. Al brandden ze onmiddellijk na de ontsteking goed, in het verloop van den avond verminderde het meerendeel om tenslotte geheel uit te gaan.

Bron:

“De Eembode”, Katholiek nieuws- en advertentieblad, 1903/1904, microfiches, Gemeentearchief Amersfoort.

N.B. Over dit onderwerp verscheen eerder in dit tijdschrift, jaargang 13 nr 3 tot jaargang 14 nr 2, de artikelserie van H. Gerth, getiteld “van oliepit tot peer”.

De originele tekeningen zijn te vinden in het archief van het electriciteitsbedrijf Loenersloot. Dit archief berust bij het Streekarchivariaat Vecht en Venen, locatie gemeentehuis Loenen.

TAXATIE VAN??????

Redactie.

Door een deskundige wordt bij een bepaalde gelegenheid een taxatie gemaakt van alle roerende goederen aanwezig in een boerderij. Het valt niet te achterhalen waar en de aanleiding ervan. Vermoedelijk in Soest. Doch dat is zelfs onzeker. Misschien zegt de datum (30 april 1841) iets.

Onderstaand de transcriptie. Het woordgebruik is wellicht een aanduiding.

De takzatie van Het

N1 twee ploegen	42
... Smagten	4
4 Eegden	25
4 Kekken	5
Rommel in wijland	4
De veeingo om Het wij	20
Bonestaaken	2
twee Staalinen D Barg	6
Slijpsteen	1
Sparren en paalen	7
Een pomp in water	14
De rommel voor Huis	3
Miettakkebolzen	80
ouwe Dito	70
Riet in schuur	10
Gereetschap	5
Turfhekken Kogen	4
Wezeboomen Barrehouw	
Klooft Houwd	20
Sloothaaken (schoems)	2
De loopvaaier op de Ba	22
Bargaven en Stoel en Sp	10
voerbak	3
teijen	2
teerton	1
turf	20
Klooft Houwd	12
Rommel in schuur	6
vijf wagens	130
Kruijwagen	1
Hooi	66
vier zeuning en bak	5
drie tonnen	2
Kaf	4
weter zuining	2
schuppin en Greep	7
ploegveter en Gereetschap	5
tobben Nemmers	3
touwen	3

632

van Roerende goederen
op 30 April 1841

zaag en Hakken	4
Manden en Rommel	3
al de wagentuigen	28
al de zeuuden	6
Bak trog	5
Smeervat	1
plaghakken	3
al Botter tonnen	6
vijf Bakken	7
ton en turf kist	3
al De Leeren	6
Rommer op De zolder	1
zakken	14
Dekken en sprij	4
twee tonnen	1
snijbank en toebehooren	5
zigten en zijns en haarspit	7
Gavels	5
vlegels en Harken ..	2
Korenmaten	1
kortkist	1
treziuning	1
wanmolen	20
Rommel op de Deel	3
elf nemmers	11
zes Potten	1,50
Sragen en wasbank	1,50
twee ijzer potten Brood-	
stekker en koekepan	7
Botterschalen twee Nappen	
temis zijgnap	2
11 vloten	6
in Kelder Potten	6
Kar en toe Behoren	20
	192

Rommelmel voor huis	2	al de leerdere	0
Des reinge van de wijde	20	Bak brood	3
Bonestaeken	2	Smuigt	3
type staal in de bar	3	plaatjes	6
Kijpsien	8	al Botter tongen	5
Spaaren en paalen	7	viif Bak con	3
Compoms in water	14	ton en tur kist	6
Des Rommel voor huis	3	al de Leeren	5
stikkebakken	80	Rompers de roeder	14
ne Lito	170	zak gep	4
Rist in de leu	50	Bekken en gort	3
geestelicheit	5	twee zonnen	5
tarphalen Kogen	4	Snijbank en toebehooren	7
Wesogomer Burchouwen	4	nijtin en rijzen haarsat	5
Kloofte bloem	20	Carals	2
de draaken schame	2	bligels en stanken se	3
de Loopmaer op de Bak	22	transen maten	3
Bargaven en stoel en ge	50	kortkist	3
veroor	2	trekking	20
terin	3	wanmolen	3
terton	20	Rommelmel de deel	3
terf	2	elf nemers	3
Kloofte bloem	2	des Potten	3
Rommelmel in schuur	8	liagen wasbank	3
viif wagons	30	twee upper potten, Brade	3
bruin wagon	3	stikkeoren kokersen	3
Loof	66	Botte Schalen tre schappen	3
vier zeevingen en Bak	5	tenis rijn naps	3
Die Linnen	2		
Kaf	4		
ruining	2		

Drie Gulden
 vijftien Koejen. — 5540
 vier paar Den — 550
 vier ruyen Soek — 552
 zeven Margyn Rog
 te veld Slaan 80 Gulden
 Het Margyn — 560

5820
 654
 592

5820
 654
 592
 5820

al De aard appelen
 voor tnegentig Dert het Muut

Rog op de Balk vim 26	112
Haver 7 vim	28
vier kalveren	16
vijf pinken	140
zes kalfveerzen	360
tob en ton	3
De Rondetavel	4
Drie Gustekoeijen	185
vijftien Koeijen	1140
vier paar Den	510
vier zeijen Spek	112
zeven Morgen Rog	
te veld staan 80 Gulden	
Het Morgen	<u>560</u>
	3070
	632
	<u>192</u>
	3994

al De aardappelen
voor negentig zent het Mut

MUSEUM: een ‘rommelkamer’ voor de preciesen of de rekkelijken?

Wim de Kam

De afgelopen zomer kwam ik tijdens een vakantie in Rockanje toevallig terecht in een zaak voor curiosa, genaamd ‘het koeiesteyn’. Ik zei tegen mijn vrouw: “Dit zou iets voor Anton zijn”. Met Anton bedoelde ik: Anton v.d. Dijssel, de beheerder van het Museum Oud Soest. Vanwaar die opmerking?

De winkel en de directe omgeving stond propvol met meubilair, keukengerei, serviesgoed, kleine werktuigen etc. uit de 19^e eeuw en de eerste helft van de 20^e eeuw. Het deed me onmiddellijk denken aan het Museum Oud Soest, waar niet alleen zichtbaar uitgesteld in de expositieruimten maar ook in alle verborgen hoeken en gaten onder de grond en onder het dakgewelf van het voormalige klooster materiaal uit voorbije tijden is ‘opgeslagen’. Plagend noem ik de beheerder wel eens Jopie Huisman(Workum), waarop hij reageert met de woorden :”Weggooien kan altijd nog”en citeert het gezegde: “Wie wat bewaart heeft wat”.

Regelmatig wordt in het bestuur gediscussieerd over de vraag: moeten we alles wel blijven bewaren wat in de loop van de tijd is verkregen en doorgaan met het blijven aannemen van spullen die mensen ons aanbieden?

Ik wil niet verhelten dat de meningen daarover uiteenlopen. Naast de aanhangers van het bewaren (“weggooien kan altijd nog”) zijn er voorstanders van opruiming en strenge selectie aan de poort. Zij die zich professioneel met museale activiteiten bezighouden zoals b.v. de provinciale museumconsulent zijn in informele contacten kritisch over de samenstelling, beheer en presentatie van de collectie.

Wat is het beleid dan zult u zich wellicht afvragen.

Er is een officieel beleidsplan vastgesteld (voor het eerst in 1996 en opnieuw in 2002 voor een periode van 5 jaar). In dit beleidsplan wordt allereerst geciteerd het statutaire doel van de Stichting Oud Soest , die het museum exploiteert, te weten: “het bevorderen van de belangstelling voor en de kennis van de geschiedenis van de gemeente Soest en haar omgeving”. Vervolgens wordt aangegeven dat de stichting dit doel tracht te realiseren door het in eigendom of bruikleen verwerven van oude gebruiksvoorwerpen en alle andere zaken welke

verband houden met de geschiedenis van Soest en haar omgeving. Deze voorwerpen en zaken dienen te worden bewaard en regelmatig worden tentoongesteld.

Het kenmerkende criterium is dus: de geschiedenis van Soest en omgeving .

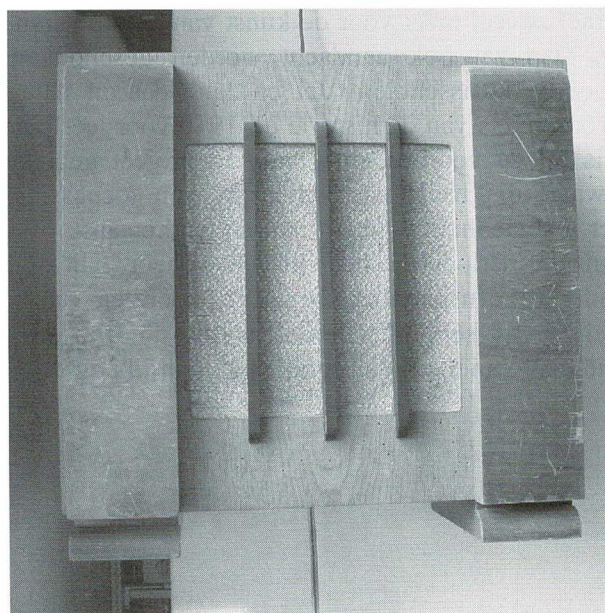
Is de collectie daarop afgestemd? In het beleidsplan staat dat de huidige collectie min of meer tot stand is gekomen door toevallige omstandigheden van verwerving. Tevens wordt opgemerkt dat het gewenst is dat de collectie zo goed en volledig mogelijk wordt afgestemd op de doelstelling en in ieder geval het resultaat wordt van min of meer **bewuste** keuzen. Om die keuzen te kunnen maken is als eerste stap urgent een inventarisatie van alle voorwerpen.

Tot zover het beleidsplan, ook al staat daar nog veel meer in. Mooie beleidsformuleringen op papier kunnen niet in een handomdraai worden verwezenlijkt. Dat geldt voor organisaties in het algemeen maar zeker ook voor instellingen die volledig afhankelijk zijn van de inzet van vrijwilligers. Bovendien moeten vrijwilligers – en dat geldt zeker voor hen die met hart en ziel zich in hun vrije tijd inzetten voor een zaak – zich kunnen herkennen in het beleid en de uitvoering daarvan. Betekent dit nu bij voorbaat een vergaande relativering van het beleidsplan? Nee, het beleidsplan is richtinggevend voor en de toekomst en met de urgente taak van inventarisatie van de collectie is een begin gemaakt. Bij de uitvoering daarvan moet men echter wel waken voor een al te gemakkelijk nastreven van eigentijdse – dus tijdgebonden -(professionele) opvattingen over samenstelling en presentatie van voorwerpen die zich ook kenmerken door een bepaalde eenzijdigheid. Bovendien is een zekere behoedzaamheid voor te snelle keuzen geboden.

Ik zal dit toelichten met een voorbeeld. Op de eerste verdieping van het museum is ingericht een zogenaamde stijlkamer. Bij de registratie van de voorwerpen die daar zijn geëxposeerd werd ik al spoedig gewaar de toevalligheid van de daar uitgestalde collectie. Zo is b.v. het kabinet in het verleden gekocht bij een antiquair en is onbekend of dit meubelstuk uit Soest of omgeving afkomstig is. Hetzelfde geldt voor de klok. De bedstee is afkomstig uit een inmiddels gesloopte boerderij in Woudenburg ook al kan die plaats wellicht nog tot de omgeving worden gerekend. De stijlkamer lijkt de weergave van de woonruimte van een rijk rooms-katholiek boerengezin uit de periode 1875-1925. Diverse voorwerpen in de stijlkamer (zoals crucifix) getuigen van een r.k. gezindte. Er hangen portretten van r.k. boerenechtparen uit die periode. Er staat echter ook een orgel opgesteld dat waarschijnlijk is gebruikt in een protestants huishouden.

Kabinet.

Radio.

Bovendien hangt er een radio uit het distributietijdperk van de jaren dertig van de vorige eeuw.

Moeten het kabinet, de klok, de bedstee of het radiotoestel nu verwijderd worden omdat er geen directe relatie ligt met de geschiedenis van Soest in de aangegeven periode? Moet het orgel wel omdat het niet waarschijnlijk is dat ten huize van een r.k. boerengezin dat werd bespeeld of omdat er op de afdeling religie van het museum ook al een huisorgel is uitgestald?

Of is het voldoende dat elk van die voorwerpen op zich en wellicht ook nog de opstelling in het verband van een stijlkamer een 'historische sensatie' kan oproepen omdat het sporen zijn van gebeurtenissen in het verleden die een beeld oproepen over het leven in bepaalde periodes.

Het is onmogelijk om het verleden (het heden van toen) nu integraal aanwezig te stellen. Door de resten van stukken uit het verleden op te stellen waarvan aannemelijk is dat die of soortgelijke stukken ook in Soest werden gebruikt installeert het museum gebeurtenissen als spoor.

Na dit uitstapje naar de 'beleidskamer' van de Stichting Oud Soest hoop ik in een volgend nummer weer een spoor te belichten naar het verleden aan de hand van een reststuk uit de interessante oudheidkundige 'rommelkamer' die Anton en zijn medewerkers met zoveel inzet voor de kunst van het bewaren met zorg en aandacht beheert. Dan zal ook aandacht worden geschonken aan een interessant project voor de basisscholen "Jet en Jan" dat dit najaar start en waarbij getracht zal worden iets van de historie uit 1910 voor leerlingen te doen herleven. Overigens is bij de voorbereiding van dit project gebleken dat het gezegde "wie wat bewaart die heeft wat" alleszins van toepassing was. De medewerkers van het Erfgoedhuis Utrecht waren enthousiast over de vele gebruiksvoorwerpen uit die periode die het museum beheert. Uit de hoeken en gaten kon Anton zonder veel inspanning en slechts voorzien van een glaasje spraakwater gemakkelijk vijf schootkoffiemolens uit die tijd te voorschijn toveren en veelzeggend o.a. opmerken "weggooien kan altijd nog"!.

EEN MONUMENTAAL MILITAIR COMPLEX

Henk Gerth

Aan de Amersfoortsestraat in Soesterberg ligt een groot militair complex Du Moulin kazerne, genoemd naar een zeer vermaard genie-officier uit het Staatse Leger te weten Carel Diederich du Moulin (geboren in 1727 en overleden in 1793).

De kazerne is gebouwd in de jaren 1938 en 1939 en was bestemd voor een bataljon pioniers en een compagnie spoorwegtroepen. Deze hebben er maar kort plezier van gehad want na de overgave van het Nederlandse Leger in mei 1940 is het complex door de Duitsers in bezit genomen die, tot aan de capitulatie van mei 1945, erin hebben gezeten. Daarna de Canadezen tot september 1946. Na renovatie en herstel heeft het Nederlandse Leger er weer bezit van genomen.

Verschillende legeronderdelen zijn daar gestationeerd geweest; genie, infanterie, lichte en zware tanks en in de toekomst verkenningseenheden en diverse opleidingen in een nog te bouwen complex op hetzelfde terrein.

De oude kazerne is gesitueerd om het exercitie terrein en men is begonnen met het bouwen van 3 logiesgebouwen en een school.

Later zijn de kantine, de keuken en het badhuis er bij gekomen. Verder een transformatorhuis en twee privaat gebouwtjes, deze zijn inmiddels weer gesloopt. Als laatste zijn er een bureel en wachtgebouw neergezet.

Na W.O.II zijn er nog wat barakken en een benzinepomp bijgekomen.

De ontwerper was de eerst aanwezende ingenieur J.C.Stumphius en de opdrachtgever het Ministerie van Defensie

De logiesgebouwen hebben een rechthoekige plattegrond, bestaan uit twee verdiepingen en een zolderverdieping onder een afgeplat schilddak met dakkapellen aan de achterzijde aansluitend op het eveneens rechthoekig bouwvolume, bestaande uit: bouwlaag met zolderverdieping onder afgeplat schilddak met lagere nok en goothoogte

De ingangspartijen van de 4 gebouwen zijn asymmetrisch en in een lange gevel geplaatst liggend twee aan twee tegenover elkaar. De enigszins risalerende ingangspartij is voorzien van een door de daklijst heen brekende tuitgevel met schouderstukken en een zadeldak haaks op het hoofddak.

Vanaf het exercitieterrein gezien het kantinegebouw.

De ingang bestaat uit een dubbele deur waarboven een luifel en een hoog rapportaalvenster over de volle hoogte van de gevel.

De vensters zijn regelmatig over de gevel verdeeld en zijn na restauratie uitgevoerd in aluminium sponningen en roeden (ieder raam 16-ruits).

Het kantinegebouw heeft een min of meer rechthoekige plattegrond en bestaat uit 3 bouwvolumes waarvan het middelste breder en hoger is.

Op de nok van het middelste volume staat een klokkentorentje in de vorm van een dakruiter. Het middelste volume is overwelfd. De aanzet tot het gewelf wordt gedragen door steunberen waarop een geprofileerde draagbalk.

Het bad- en keukengebouw is van gelijke orde. Het bureel en wachtgebouw hebben een L-vormige plattegrond.

NOTITIES VAN ADJUNCT-COMMIES A. DEKKER.¹

Vrijdag 10 mei 1940.

Soest: 4 uur. Gewekt door vliegtuiggeronk en schoten. Hoorde in pension geen geluid, zag buiten niemand, wel overvliegende vliegtuigen. Hield na eenigen tijd op, dacht toen aan oefening òf aan overvliegende rechtsgebied schendende vliegtuigen. Ben toen nog even gaan liggen, tot hetzelfde zich herhaalde.

Te ± 5 uur luchtalarm (eenige keer dat ondanks herhaalde overvliegingen en beschietingen, waarbij zelfs personen zijn gewond en volgens gerucht gedood, alarm is gegeven in al die dagen). Toen naar beneden, waar de andere in het pension aanwezigen reeds zenuwachtig heen en weer liepen. Ik bleek nog niet door den ambt(=ambtenaar) van slaapwaakdienst te zijn opgebeld, hetgeen echter dadelijk daarop geschiedde. Mij onmiddellijk naar kt (=kantoor) begeven. Inspie (= Inspectie te Haarlem, zijn werkgever) gebeld of er bijzondere orders waren, daar meegedeeld van niet. Hbs (Hoofdbestuur) was in raadkamer bijeen.

Run op Rps (=Rijkspostspaarbank) en massa tgm (=telegrammen). Tusschen 13 en 14 uur opgebeld door Mil. (=Militaire) Commandant, of kas reeds in veiligheid moest worden gebracht: hij kon niet zeggen of 't reeds noodig was. Inspie opgebeld, deze mij verwezen naar Burgemeester.

Comdt (=Commandant_ Burgerwacht plaatst 2 man op dak kantoor.

Ik naar Gemeentehuis, met Brg (=Burgemeester) besproken. Deze achte noodmaatregel nog niet urgent, zou mij zoo mogelijk paar uur tevoren waarschuwen als hij toestand zoodanig achte, dat overdracht noodig zou zijn.

Occupatievoorschotten gereed gemaakt.

Luchtbeschermingsmaatregelen getroffen. ± 22½ naar huis.

¹ Artikel is ingezonden door de heer Ir. K.M Dekker (Leeuwarden), zoon van Aldert Dekker. Aldert Dekker (geb. Heerhugowaard op 17 maart 1900, was adjunct-commies bij de Inspectie van de PTT en verving in mei 1940 directeur Bloemink van het Postkantoor Soest. Hij verbleef in Soest in Pension "Vrederust, Burg Grothestraat 35-37

Zaterdag 11 mei

6 uur naar kantoor: Run op spaarbank. 2 loketten voor aanneming tgm, Sos (=Soest) geeft de geheelen dag aan één stuk door tfn (=telefoon). Asd (=Amsterdam) geeft steeds wachten, slechts af en toe kan een serie overgebracht, hetzij per morse, hetzij per tfn. Inmiddels in overleg met Bgm en Inspie eenige ambtn (ambtenaren) en arbs (=arbeiders) in gelegenheid gesteld met hun gezin te evacueeren (tlg (=telegrafist) I van Egten, ktb (=kantoorbediende) I van 't Land, eenige bsrs (bestellers) en hbsrs (=hoofdbestellers)), genoeg overhoudend voor bezetting kt, bewaking en luchtbescherming (oao E.H.B.O.). Deze zijn Zondagmorgen al vroeg vertrokken. In totaal ± 10.000 inwoners geëvacueerd, bleven toen nog ± 6000 over).

± 21 uur gebeld door Bgm, deze achte oogenblik voor overdracht gekomen en naar zijn oordeel moest het vlug geschieden. Gepoogd, militairen Commandant telefonisch te bereiken, doch steeds bezettoon. Met man en macht aan 't werk om contanten Dr (=Directeur), loketkas geld uit zegelkassen te verzamelen (alles geteld door tlg I van Egten en mij). Processen-verbaal in duplo gereed gemaakt. Geheime stukken verzameld, in zak geborgen en verzegeld (hierin ook ± 400 à 500 nog onovergeseinde tgm). Politie opgebeld, die voor taxi heeft gezorgd. Daarin met van Egten, een bsr en 2 verzegelde zakken, meermalen door wachten aangehouden, naar villa Colenzo, waar Commando gevestigd was, alles in stikdonker. Bij ingang aangehouden door wacht. Van ± 10 man, die steeds onze gezichten met blauwe zaklantaarns belichtten. Eén soldaat naar binnen, kwam terug, moest naam chauffeur weten. Daarna weer terug, moest alle namen inzittenden weten. Daarna werden wij de poort binnengelaten, omringd door soldaten met bajonet op 't geweer en werden ontvangen door Kapt. (=Kapitein) Kettwich (naam aldus opgevangen, kende hem reeds van aanzien). Deze stelde zich telefonisch in verbinding met commandopost (wij moesten in ander vertrek wachten, waar ons door een korporaal koffie werd geschonken). 't Was toen ± 24 uur.

(Zondag 12 Mei).

Inmiddels auto aangekomen met secretarie-personeel en adj.-isp (= adjunct-inspecteur) van politie, met 3 zakken gemeente-archief. Na $\pm \frac{1}{2}$ uur wachten deelde Kapt mede dat commandant sliep, zou tot $5\frac{1}{2}$ uur met rust worden gelaten. Aangezien volgens hem de overdracht nog wel een paar uur kon wachten werden we in de gelegenheid gesteld òf tot 6 uur te wachten òf terug te komen. Daarna naar kantoor teruggegaan. Occupatieloonen uitbetaald. Te 6 uur Kapt Kettwich opgebeld of overste mij kon ontvangen. Antwoord bevestigend. Daarna politie opgebeld voor bemiddeling verkrijgen taxi. Onmogelijk. Kapt. Weer opgebeld, of deze militaire auto ter beschikking kon stellen. Eerst bezwaren (chauffeur was juist gaan rusten), zou er toch voor zorgen. Tegen 7 uur belde hij op: auto kwam. Toen met bsrs Nijman en Bos onder gewapend geleide naar Colenzo, door Kapt. Ontvangen, daarna door park geleid naar ondergrondse verblijfplaats van luitenant-kolonel De Lange, Commandant 18 e Reg. Inf. (Regiment Infanterie) Daarna Hbs (Hosp P. (Hoofdinspecteur Post) Duynstee), Inspie (Ref(=referendaris) II Dalmeijer per tfn kennisgegeven en Minister van Bnl (=binnenlandse) Zaken en Defensie telegrafisch bericht van overdracht gezonden.

In de nacht van Zaterdag op Zondag en Zondagmorgen en –middag van 3 dagen boekhouding bijgewerkt.

Dr Bloemink meldde zich Zondag hersteld, toen 's avonds overdracht aan Dr gereedgemaakt. Inmiddels van Bgm doortochtbewijs van Sos naar Hlm (=Haarlem) gekregen. ± 14.30 uur eenige geweerkogels tegen kt bij achtervolging vluchtelingen. Te 24 uur gereed, geslapen in schuilkelder (pension was geëvacueerd) tot 8 uur.

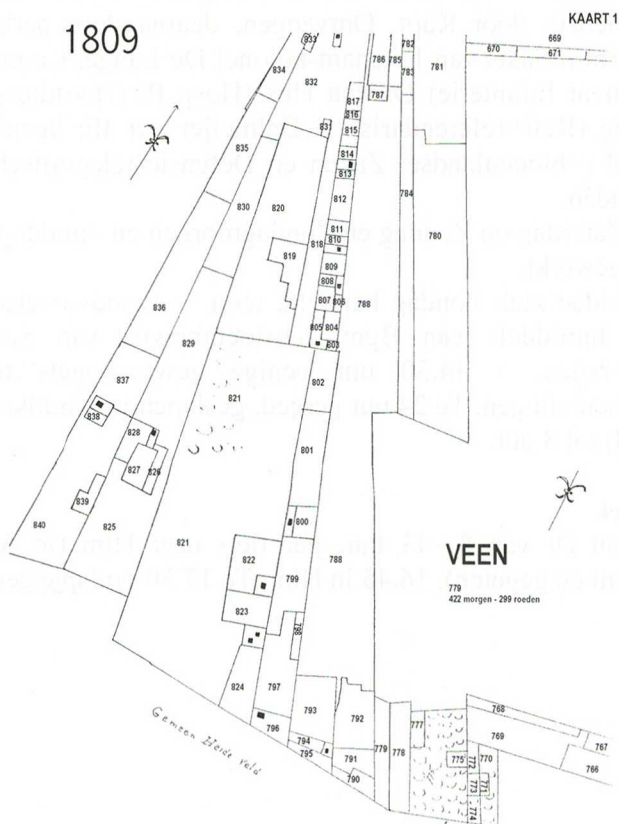
Maandag 13 Mei.

Overgedragen aan Dr van 8 –11 uur, per fiets naar Hlm (in Asd geschild wegens luchalarm en gegeten), 16.45 in Hlm. Te 17.30 op Ispie gemeld.

HET HOOGHE HUYS, AFLEVERING 2

J.J. Meerts

Onderstaand artikel is het vervolg op de publicatie in Van Zoys tot Soest, 20^e jrg. inv. no. 2 over hetzelfde onderwerp. Tijdens enig verder onderzoek vonden wij in het oud archief Soest no. 39 een kaart uit 1809: "Figuratieve kaart van de landen gelegen van Zoest en de Birkst" met een lijst van eigenaren. Op deze lijst komen o.a. voor de percelen met de nummers 835 t/m 840 met als eigenaar Pieter van Keulen. (kaart 1)

Figuratieve kaart van de landen gelegen om Soest en de Birkst

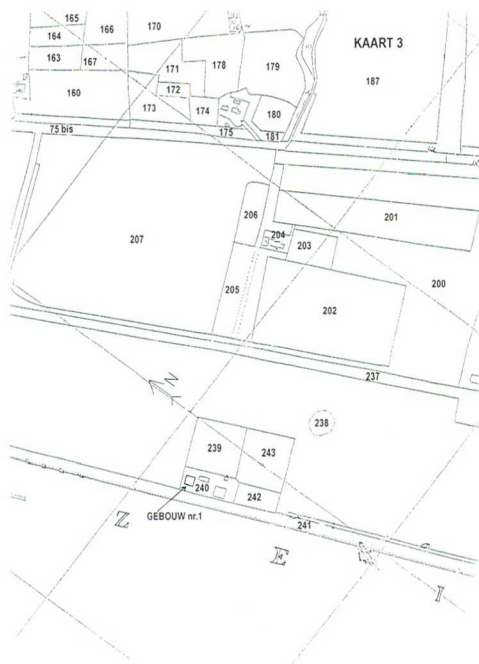
Naast nummer 838 staat een zwart blokje als aanduiding van een gebouw. Vergelijken wij die kaart met de eerste kadasterkaart uit 1832 (kaart 2) dan zijn de locaties van de hierboven genoemde nummers dezelfde als de aanduidingen 237 t/m 247 in eigendom van Jannetje Overzee, de weduwe Rijk van Looyen. Hoe deze Jannetje eigenaresse is geworden, is te vinden in het archief van Notaris G. van Steijn van Hensbroek te Zoest. (akte nummer 30, 15 mei 1815).

Jannetje Overzee, weduwe van Rijk van Looyen koopt van Dirk van de Woerd een hofstede op Hees genaamd "Het Hooge Huys", cum annexe voor 800 gulden. Zij mocht dit betalen in jaarlijkse bedragen van 100 gulden. Onderaan deze akte is bij de rechtsverkrijging vermeld dat er geen transport voor notaris of gerechte bekend is over de wijze waarop Dirk van de Woerd eigenaar is geworden. Wij vinden evenwel na enig zoeken in de archieven van de Geregte van Zoest een verkoopovereenkomst tussen Pieter van Keulen en Dirk van de Woerd gedateerd 26 februari 1811 over de verkoop c.q. koop van een boerenhofstede enz. vanouds genaamd Het Hooger Huys voor de somma van 955 gulden.

Gerechte Pieter van Keulen Inwoner
 # en de Jongk man eveneens tot west broek de
willen vrijen verslaagd voor ons als dat hij over koop
Rechtsom oetdoren koopt door koop transporten en
Ende overteguut aan Pieter bekhave van Dirk vander
Wijmits des Zelfs huys vrouw Ende Brve wonen
de Graffiche en Zucker Boerchopstee
000000 Onder deys Gerechte van Zoest op He
en de Huys ging Met des Zelfs prehuys
and det getrans Ende seppas hok en bak oven Met Zyn
porters Huys Kuuw en beplanting Boer Ende Weyland
de Kommande = Gewas en Weyvelde te Zagme Groos
de 23e Kies en Darffy Omroep oft Zoo Post
de De Landeryn Booge en Huyschepin het Zelve Gelyke is van Boer
Booge en Huyschepin Op de Huys quachheit Hooger huys Zyn de dit Zoo the the
de Landeryn bekant met spoot gewalle en Paale is oft de
op Kommera vande Maast Gelyke Lande strecken
035 & 036 & 037 Oosten aan het Land van Meppelrou
0307 & 039 weduwe vande Heer Jacob stadtte
0190 na

Jannetje Overzee, weduwe van Rijk van Looyen, was een welgestelde boerin want op de "Staat van het Veefonds Soest 1832" staat vermeld dat zij in het bezit is van vier runderen boven de twee jaar en zeven runderen beneden de twee jaar en drie paarden boven de twee jaar. Onderzoek in de archieven van het Kadaster te Utrecht leverde een kaart op uit 1832 met de indeling van het terrein en de daarop staande gebouwen. (kaart 3)

Jannetje Overzee verkoopt de hofstede op 22-11-1836 via notaris G. van Steijn van Hensbroek aan Daniel Jacob Gildemeester voor 3550 gulden met als speciale conditie nog één jaar vrij gebruik van gebouwen en gronden en alle landvruchten en haar toebehoren. De nieuwe bezitter, de Heer Gildemeester, is eigenaar van het aangrenzende landgoed Ewijckshoeve. Hij voegt door deze aankoop de hofstede aan zijn landgoed toe. Nadat Daniel Gildemeester in 1838 is overleden en zijn weduwe Vrouwe W.H.A. van der Hulst in 1870 is gestorven, besluiten de erfgenamen in 1871 alle onroerende goederen ter veiling te verkopen. Dit gebeurt voor notaris Collard te Baarn. (akte nummer 867) De kavel no. 6 wordt gekocht door H.A. Insinger voor 2000 gulden. (bijlage 4)

ENTE *Soest*
 Sectie *F*
 Mont. *1*
 Schaal van 1 à 2500

DILAUE 0

LASTEN TOESTAKEN			TOEGEWORPEN TOESTAKEN			Gemeten te		Bereken te	
N ^o .	Grootte.		N ^o .	Grootte.					
	h.	a. e.		h.	a. e.	Gest.	Klein.	Groot.	Klein.
239	25	70	165		25 50				
240	15	10							
242	10	50							
243	25	50							
	20	50			25 50				

Opgezakt en doorzigtig verlijmd.

Aanvaardt den 1 April 1895.

De Lasteraar

Haggen

Vergoeden met het nagaanplan en bijlagen

De Transmitteraar

Meer

Gedien en geleverd.

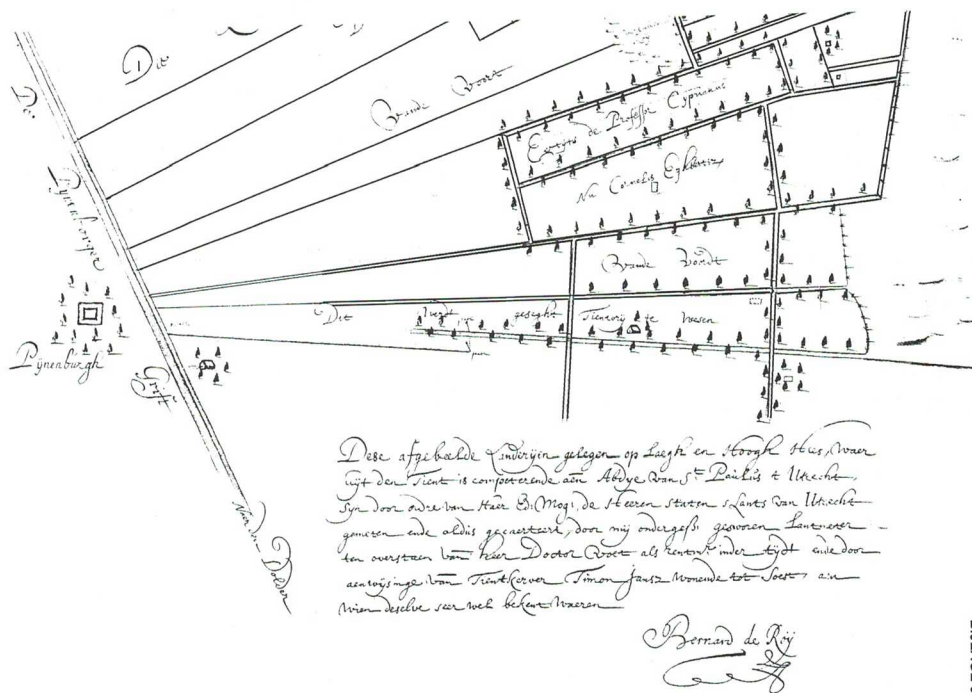
De ontvanger-verlijmer.

1895.

HOOEWERT OP DE

Bijlagen den 1ste 95Nette plan den 2de 95Veldplan den 3de 95Gemeten plan den 4de 95

Midden op het terrein bevindt zich nog een grote hoeveelheid puinresten van diverse soorten baksteen in de grond. De bij dit onderzoek gevonden bakstenen en scherven zijn in bewaring bij de schrijver. (foto bijlage 7) In het Utrechts Archief, afdeling Cartografie, bevindt zich een kaart uit 1698, opgemeten en getekend door Bernard de Roy. Op deze kaart is op de plaats van het Hooge Huys een huis getekend evenals Huize Vloowijck bij de Pijnenburger Grift. De andere hoeven of gebouwen zijn als een blokje ingetekend. Hieruit is op te maken dat deze twee gebouwen belangrijk waren. (bijlage 8). De nu op het perceel staande eiken zijn in 1924 aangeplant in opdracht van de toenmalige eigenaar de heer Edmond Insinger (bron bureau Eelerwoude). Voor geïnteresseerden zijn kopieën of samenvattingen van brongegevens beschikbaar bij de auteur van dit artikel. Tot slot doen wij een oproep aan allen die meer weten over Het Hooge Huys contact op te nemen met J.J. Meerts. Tel. 035-6668214

BRONNEN:

1) UTR. ARCHIEF, TOEGANG 34-1.	INVENTARIS NR. 2158, AKTE NR. 30
2) UTR. ARCHIEF, TOEGANG 49.	INVENTARIS NR. 1914, FOLIO 40
3) UTR. ARCHIEF, TOEGANG 34-2.	INVENTARIS NR. 3004, AKTE NR. 977
4) UTR. ARCHIEF, TOEGANG 34-1.	INVENTARIS NR. 496, AKTE NR. 867

Kaart 1 Gemeentearchief Soest, - oud-archiefr. 39

Kaart 2 Kadaster archief Utrecht

Kaart 3 Kadaster archief Utrecht

Bijlage 4 Kadasterarchief Utrecht + Notarieel Archief Baarn te Amersfoort

Bijlage 5 Reconstructietekening door de heer H. Bijl met Vermelding van het later te noemen gebouw nr. 1

Bijlage 6 Kadaster archief Utrecht

Bijlage 7 Foto gevonden scherven

Bijlage 8 Gedeelte kaart van De Roy 1698

Ter aanvulling zij vermeld dat door later onderzoek aanvullende gegevens zijn bekend.

U.A. toegang 49 Inv. 1913 blz. 209.

Op 20 december 1807 is voor de Geregte van Zoest verschenen Hendrik Streeve wonende op Ewijkshoeve als specialijke gemagtigt van Vrouwe Johanne Catharina Jacoba Coox weduwe en boedelhoudster van wijlen G.J.W. Carpz?? En erfgenamen.

Dewelke verklaart te Cederen en te Transporteren ten behoeve van Pieter van Keulen. Een zeker hofstede enz. enz. van ouds genoemd "Het Hoghe Huys" samen groot zirka ses en dertig morgen en hondert een en twintig roeden zoo als het met slooten en wallen en paal is afgeschijde alles voor de somme van een duyzent en agthondert gulden en twintig stuyvers.

Aldus opgemaakt door W. Smits secretaris.

(de bijlagen zijn gedigitaliseerd en aangepast door Wim Routers)

De leden van de Historische Vereniging Soest werken in een aantal werkgroepen om onderzoek te doen en gegevens vast te leggen. Voor nadere informatie kunt u met de contactpersonen overleggen, te weten:

Werkgroep:

Archeologie	: de heer J. van der Putten,	035-6018965
Genealogie	: de heer W. Routers,	035-6010169
	routers@wanadoo.nl	
Mondelinge geschiedenis	: de heer W.P. de Kam,	035-5880048
	wim.de.kam@wolmail.nl	
Contact Gemeentelijke		
Monumentencommissie	: de heer H. Gerth,	035-6016635
Contact Museum Oud Soest	: de heer A.J. van den Dijssel,	035-6027238

De contributie bedraagt € 18,15 per jaar

Betaling is mogelijk : - op de postrekening van de penningmeester
Historische Vereniging Soest nr. 54 59 218
- dan wel op de bankrekening van de Vereniging bij
de Rabobank te Soest, rek.nr. 3599.02.235
(Giro van de bank: 21 27 75)

Losse nummers : Verkrijgbaar bij de secretaris.

Leden	€ 2,50
Niet-leden	€ 5,00

INHOUDSOPGAVE HERFSTNUMMER 2003

	Blz.
Honderd jaar geleden.....geheele dorp was verlicht	1
Taxatie van???????	6
Museum: een rommelkamer voor de preciesen of rekkelijken	11
Een monumentaal militair complex	15
Notities van adjunct-commies A. Dekker	17
Het Hooghe Huys, aflevering 2	20

